

Często zadawane pytania - Bezpieczeństwo dziecka

Pyt. Ile lat powinno mieć dziecko, aby pozwolić mu korzystać z Internetu?

Odp. Coraz młodsze dzieci zaczynają korzystać z Internetu — najszybciej rosnąca grupa użytkowników sieci to przedszkolaki. Wiele dzieci korzysta z Internetu w szkole przed ukończeniem 6 lat i prawdopodobnie dzieci mniej więcej w tym wieku wyrażają chęć korzystania z Internetu w domu. Dzieci poniżej 11. roku życia przeważnie nie posiadają umiejętności krytycznego myślenia, wystarczających do samodzielnego korzystania z Internetu, dlatego przy tej czynności powinni towarzyszyć im rodzice. Trzeba siedzieć obok nich, gdy korzystają z Internetu. Należy sprawdzać, czy korzystają ze stron zaakceptowanych przez rodziców. Koniecznie trzeba je nauczyć, aby nie udostępniały w Internecie informacji osobistych. Więcej informacji na ten temat znajduje się w sekcji [Przewodnik bezpieczeństwa w Internecie dla rodziców: Wiek i etapy rozwoju dziecka](#).

Pyt. Czy pozwolić dziecku na posiadanie własnego konta e-mail?

Odp. Małe dzieci powinny raczej korzystać z rodzinnego konta poczty elektronicznej. Gdy podrosną i zażądają więcej niezależności, można im pozwolić na posiadanie własnego adresu. Wiadomości mogą trafiać do rodzinnej skrzynki pocztowej, można więc zapytać dziecko o każdą otrzymaną przez nie podejrzaną wiadomość. Należy zapytać dostawcę usług internetowych o oferowane przez niego opcje rodzinnej poczty elektronicznej i stosować [filtry wiadomości e-mail](#), aby uchronić się przed niechcianymi wiadomościami oraz [nieprawdziwymi wiadomościami e-mail](#), których celem jest kradzież danych osobowych.

Pyt. Jakie zasady stosować przy korzystaniu z Internetu?

Odp. Należy zawrzeć z dziećmi umowę określającą prawa i obowiązki w zakresie korzystania z domowego komputera. W umowie trzeba sprecyzować:

- Kiedy dzieci mogą korzystać z Internetu i co mogą tam robić.
- Ile czasu mogą spędzać w Internecie.
- Co powinny zrobić, jeśli coś w Internecie wprawi je w zakłopotanie.
- Jak chronić dane osobowe.
- Jak zachować ostrożność w środowiskach interaktywnych.
- Jak zachowywać się etycznie i odpowiedzialnie podczas korzystania z Internetu.
- Jak uczestniczyć w grupach dyskusyjnych, korzystać z pokojów rozmów i usług wiadomości błyskawicznych.

Warunkiem udanego funkcjonowania umowy jest wkład dziecka w jej tworzenie. Umowę należy wydrukować i umieścić w pobliżu komputera, aby cała rodzina pamiętała o ustalonych zasadach. Porozumienie trzeba regularnie przeglądać i

aktualizować w miarę dorastania dzieci. Więcej informacji o domowych zasadach korzystania z Internetu znajduje się w sekcji [Korzystanie z umów rodzinnych do ochrony dzieci w Internecie](#).

Pyt. Ile lat musi mieć dziecko, aby pozwolić mu korzystać z komunikatorów, takich jak MSN Messenger?

Odp. Dzieci, które nie ukończyły 13 lat, nie powinny korzystać z programu MSN Messenger bez zgody rodziców, ponieważ do rejestracji użytkownika wiadomości błyskawicznych wymagane jest posiadanie konta Hotmail (w Stanach Zjednoczonych rodzice muszą wyrazić zgodę na założenie konta Hotmail dla dziecka, które nie ukończyło 13 lat). Rola rodziców dzieci korzystających z programu MSN Messenger polega na udzieleniu wskazówek, które pozwolą zachować bezpieczeństwo i chronić prywatność, a także na zachęcaniu do odpowiedzialnego korzystania z Internetu.

Oto kilka propozycji zasad obowiązujących podczas korzystania z programu MSN Messenger:

- Nie należy wypełniać formularzy profili osobistych lub członkowskich (takie profile są widoczne dla wszystkich użytkowników usługi).
- Nie należy podejmować rozmów w trybie online z osobami, których adresy e-mail lub nazwy użytkowników komunikatora są nierozpoznane. Rodzice powinni regularnie sprawdzać listę kontaktów dziecka, aby wiedzieć z kim rozmawiają.
- Należy dokładnie przeglądać zgłoszenia nowych znajomych przed wyrażeniem zgody na dodanie ich do listy przyjaciół. Jeśli dana osoba nie ma być dodana, należy zablokować kontakt na liście komunikatora.
- Nie wolno używać komunikatora do rozsiewania plotek, pogłosek lub wiadomości o nienawistnej treści.

Więcej wskazówek dotyczących ochrony bezpieczeństwa i prywatności znajduje się w sekcji [10 wskazówek zapewniających bezpieczeństwo podczas korzystania z komunikatorów](#).

Dodatkowe informacje dotyczące kontroli rodzicielskiej w programie MSN Messenger znajduje się w części [Zachowanie bieżącej kontroli za pomocą programu MSN Messenger](#).

Pyt. Czy można odczytać rozmowy prowadzone przez dziecko za pomocą wiadomości błyskawicznych w programie MSN Messenger?

Odp. Tak — program MSN Messenger jest skonfigurowany tak, aby prowadzone rozmowy były zapisywane w odrębnym folderze na komputerze. Domyślna lokalizacja tego folderu to najczęściej: C:\Moje dokumenty\. (W celu sprawdzenia lokalizacji uruchom program MSN Messenger, kliknij menu **Narzędzia**, kliknij pozycję **Opcje** i przejdź do karty **Wiadomości**).

Należy pamiętać, że dziecko może wyłączyć funkcję zapisywania rozmów. Jednak szczerza rozmowa z dzieckiem może przynieść więcej korzyści, niż szpiegowanie go. W

kwestiach technicznych dzieci są zawsze o krok przed rodzicami. Należy wprowadzić dobre zasady, wierzyć, że dzieci będą ich przestrzegać i regularnie wraz z dziećmi przeglądać listę tych reguł.

Pyt. Jak można zapobiegać pojawianiu się wyskakujących okienek na ekranie komputera?

Odp. Najprostszym sposobem jest stosowanie oprogramowania blokującego wyskakujące okienka. W komputerach, na których zainstalowano najnowszą wersję systemu Windows XP, program Internet Explorer (przeglądarka internetowa) jest wyposażony w funkcję blokowania wyskakujących okienek. Użytkownicy innych systemów mogą pobrać darmowy pasek narzędzi z funkcją blokowania wyskakujących okienek, na przykład pasek narzędzi MSN (j. ang.).

Pyt. Czy dzieci mogą się uzależnić od Internetu?

Odp. Internet jest wspaniałym narzędziem dla młodych ludzi, zwłaszcza tych mających problemy w kontaktach z rówieśnikami. W sieci nie trzeba być przystojnym, czy dobrze zbudowanym, więc dzieci obyte z komputerem mogą bez przeszkód błyszczeć w Internecie, co pomaga w budowaniu poczucia ich własnej wartości. Jednak nadmierne korzystanie z Internetu może prowadzić do pogłębiania się izolacji nieśmiałyh dzieci od rówieśników lub odrywać je od innych zajęć, takich jak odrabianie lekcji, ćwiczenia, sen lub spędzanie wolnego czasu z innymi. Rodzice i nauczyciele często nie są świadomi tego problemu, dopóki nie stanie się on bardzo poważny. Dzieje się tak dlatego, że łatwo można ukrywać fakt korzystania z sieci oraz dlatego, że zjawisko uzależnienia od Internetu nie zostało jeszcze dobrze rozpoznane.

Korzystanie z domowego komputera powinno podlegać ustalonym zasadom — nie wolno zapominać również o aktywności fizycznej dziecka. Komputer z połączeniem internetowym powinien znajdować się w pokoju używanym przez wszystkich domowników, a nie w pokoju dziecięcym.

Na koniec rodzic powinien przyjrzeć się własnemu sposobowi korzystania z Internetu. Czy dużo czasu spędzamy w sieci? Jeśli tak, nasze dzieci prawdopodobnie będą nas naśladować. Wskazówki dotyczące utrzymania równowagi między korzystaniem z Internetu a aktywnością fizyczną dziecka znajdują się w sekcji Czy Twoje dzieci są uzależnione od Internetu?

Pyt. Co dzieci powinny wiedzieć o wirusach komputerowych?

Odp. Wirus to szkodliwy program infekujący pliki lub twardy dysk komputera, a następnie powielający się samoczynnie. Aktywność sieciowa dzieci często może narazić komputer na zainfekowanie wirusami. Wirusy są najczęściej rozpowszechniane za pomocą załączników do wiadomości e-mail, ale mogą również zostać pobrane podczas korzystania z programów do udostępniania plików lub do obsługi wiadomości błyskawicznych.

Należy wpoić dzieciom następujące reguły:

- Nigdy nie wolno otwierać niezamówionych załączników do wiadomości e-mail.
- Program do obsługi wiadomości błyskawicznych należy skonfigurować tak, aby nie

można było odbierać plików od innych użytkowników.

- Korzystając z programów do udostępniania plików nigdy nie należy pobierać plików z rozszerzeniem „.exe”.
- Przed pobraniem pliku z Internetu należy sprawdzić go z rodzicem.

Komputer można chronić korzystając ze stale włączonego i aktualnego [oprogramowania antywirusowego i zapory połączenia internetowego](#): należy okresowo wykonywać skanowanie komputera w poszukiwaniu [programów wywiadowczych lub innego niepożądanego oprogramowania](#), które trzeba natychmiast usuwać.

Pyt. Niepokoję się, co moje dziecko robi w Internecie. Czy można śledzić jego sieciową aktywność?

Odp. Tak — zawsze można sprawdzić, które miejsca w sieci dziecko odwiedziło, ale trzeba mieć świadomość, że dzieci obyte z komputerem wiedzą, jak zatrzeć ślady. Najlepszym sposobem jest ustalenie przejrzystych zasad i szczerą rozmowa z dzieckiem.

Informacje o miejscach odwiedzanych w Internecie są gromadzone przez przeglądarki (takie jak Microsoft Internet Explorer czy Netscape Navigator) i zapisywane na komputerze.

W przeglądarkach zazwyczaj zapisywana jest historia dotycząca ostatnio odwiedzonych witryn. W większości wersji programu Internet Explorer na pasku narzędzi znajduje się [przycisk Historia \(j. ang.\)](#). Jeśli przycisk jest niewidoczny, wystarczy nacisnąć jednocześnie klawisze **Ctrl + H**, aby przywołać listę historii. Tak samo należy postąpić w przypadku korzystania z programu Netscape Navigator. Dwukrotne kliknięcie pozycji na liście historii spowoduje otwarcie wybranej witryny.

W przeglądarkach są również tworzone tymczasowe kopie stron internetowych, tzw. pliki pamięci podręcznej, które są zapisywane na komputerze.

Przeglądanie plików tymczasowych w programie Internet Explorer:

1 Po uruchomieniu programu Internet Explorer kliknij menu **Narzędzia** i wybierz . pozycję **Opcje internetowe**.

2 Na karcie **Ogólne** w obszarze **Tymczasowe pliki internetowe** kliknij przycisk . **Ustawienia**.

3 W obszarze **Folder tymczasowych plików internetowych** kliknij przycisk **Wyświetl pliki**.

Zostanie wyświetlona lista ostatnio odwiedzonych stron internetowych, obejrzanych obrazów i plików cookie zapisanych na komputerze.

Istnieje wiele rodzajów oprogramowania umożliwiającego monitorowanie korzystania z Internetu. Na przykład program [MSN Premium \(j. ang.\)](#) jest wyposażony w zestaw

funkcji kontroli rodzicielskiej, które umożliwiają konfigurowanie filtrów internetowych i otrzymywanie cotygodniowych szczegółowych raportów o witrynach odwiedzonych przez dziecko, o osobach, z którymi rozmawiało itd.

Można również zapytać w dobrym sklepie komputerowym o zalecane produkty.

Pyt. Co zrobić, jeśli dziecko jest nękanie w Internecie?

Odp. Znane jest coraz powszechniejsze wśród nastolatków zjawisko *dreńczenia* lub *denerwowania* dzieci w Internecie. W przypadku aktów nękania można zablokować wiadomości od danej osoby, korzystając z opcji blokowania dostępnej w wielu programach do obsługi wiadomości e-mail i wiadomości błyskawicznych. Należy zapisać wiadomość e-mail zawierającą takie treści i przesłać ją do dostawcy usług pocztowych. Większość dostawców stosuje politykę zabraniającą nękania.

Dzieci mogą również spotkać się z nękaniami lub dreńczeniem w grach internetowych. Więcej informacji dotyczących bezpieczeństwa i uczestnictwa dzieci w grach internetowych znajduje się w sekcji [10 wskazówek dotyczących radzenia sobie z dreńczeniem i denerwowaniem podczas gier internetowych](#).

Jeśli w nękanii wykorzystywane są komentarze opublikowane w witrynie internetowej, należy skontaktować się ze swoim dostawcą usług internetowych i poprosić o pomoc w odszukaniu dostawcy, na którego serwerze znajduje się ta witryna. Po dotarciu do tego dostawcy można polecić jego uwadze obraźliwe treści. Należy również powiadomić policję. Nękanie to przestępstwo zarówno w świecie rzeczywistym, jak i w Internecie. Nieustanne komunikowanie się z kimś, w kim wzbudza to strach o bezpieczeństwo własne lub innych, jest praktyką nielegalną.

Pyt. Czy oprogramowanie filtrujące działa?

Odp. Narzędzia filtrujące mogą być przydatne w przypadku małych dzieci jako uzupełnienie — a nie zastąpienie — nadzoru rodziców. Programy filtrujące i blokujące nie są jednak niezawodne, może więc dojść do przepuszczenia niewłaściwych materiałów. Mogą również spowodować zablokowanie przydatnej zawartości, która może być potrzebna dzieciom do odrabiania prac domowych.

Filtrowanie sprawdza się w przypadku małych dzieci, ale w miarę dorastania dzieci same muszą rozwijać bezpieczne i odpowiedzialne zachowania w sieci.

Pyt. Moje nastoletnie dziecko chce robić zakupy w sklepie internetowym. Jak można się upewnić, że taka witryna jest bezpieczna?

Odp. Zanim nastolatek skorzysta z karty kredytowej rodzica do zrobienia internetowych zakupów, należy udzielić mu jasnych wskazówek dotyczących zakupów online i o tym, gdzie szukać pomocy, aby zachować bezpieczeństwo transakcji.

Należy mu pokazać, co trzeba sprawdzić w witrynie, zanim przekaże się informacje o karcie kredytowej. Przed rozpoczęciem zakupów należy poszukać:

- Certyfikatu jakości Better Business Bureau (lub innej organizacji), który stanowi łączy do odpowiedniej witryny internetowej.

- Ikony zamkniętej kłódki u dołu strony, która sygnalizuje, że transakcja finansowa jest widoczna tylko dla użytkownika i witryny.
- Ciągu „https” (litera „s” oznacza bezpieczeństwo) w adresie witryny wyświetlanym w oknie adresowym przeglądarki.

Powyższe informacje mogą zostać sfalszowane, trzeba zatem zachęcić dziecko do każdorazowego zapytania o zgodę na dokonanie jakiegokolwiek zakupu przez Internet, aby to rodzic ostatecznie rozstrzygnął, czy dana witryna jest bezpieczna. Należy sprawdzić, czy używana przeglądarka obsługuje szyfrowanie 128-bitowe, aby numer karty kredytowej został automatycznie zaszyfrowany przed wysłaniem. (Najnowsze wersje przeglądarek Internet Explorer i Netscape Navigator obsługują szyfrowanie 128-bitowe). Więcej informacji na temat bezpiecznych zakupów w Internecie znajduje się w sekcji [Czy można ufać internetowym sklepom?](#)

Pyt. Czego należy szukać w zasadach zachowania poufności informacji w witrynie dla dzieci?

Odp. W oświadczeniu o zasadach zachowania poufności informacji w witrynie znajdują się informacje o sposobie wykorzystania, udostępniania i przechowywania zgromadzonych informacji osobistych. Należy zapoznać się z tymi zasadami i pokazać dziecku, czego należy w nich szukać przed podaniem informacji osobistych. Zasady zachowania poufności informacji mogą być czasami długie, zawile i ogólnikowe.

Jeśli w witrynie nie umieszczono oświadczenia o zasadach dotyczących poufności informacji, należy zachować szczególną ostrożność podczas internetowych zakupów lub przy ujawnianiu informacji osobistych.

Po zapoznaniu się z zasadami zachowania poufności informacji użytkownik powinien wiedzieć:

- Jakiego rodzaju informacje są gromadzone i śledzone w witrynie.
- Jak są wykorzystywane zgromadzone informacje (zwłaszcza, czy zostaną sprzedane stronie trzeciej).
- Czy użytkownik ma możliwość zmiany lub usunięcia zgromadzonych danych podanych przez dzieci.
- Jakie kroki zostały podjęte do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom korzystającym z pokojów rozmów, forów dyskusyjnych i usług e-mail oferowanych w witrynie.
- Czy witryna próbuje uzyskać wiarygodną zgodę rodziców, zanim dziecko uzyska możliwość podania informacji osobistych.